

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

6-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 6 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy

kengashi huzuridagi Sudyalari oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Umarov Sardor Yakubovich

QAYTA BIRLASHGAN GERMANIYA IQTISODIYOTI RIVOJLANISHINING ASOSIY JIHATLARI	12-16
--	-------

Atamuratova Dilafroz Rashidovna

XORAZM XALQ SOVET RESPUBLIKASINING ILK MATBUOTI: “INQILOB QUYOSHI”	17-20
--	-------

Mansurov Ulug‘Bek

XX ASRNING 20-50-YILLARIDA NAMANGAN SHAHRIDA SOG‘LIQNI SAQLASH TIZIMIDAGI MUAMMOLAR	21-24
--	-------

Umid Bekmuhammad, Sayyora Samandarova

XORAZMDAGI JADID MAKTABLARIGA OID TA‘LIM TASHKILOTLARI VA JAMIYATLARI	25-31
--	-------

Norov Shuhrat, Turatosheva Sadoqat

O‘ZBEKISTON YOSHLAR SIYOSATINING IJTIMOY, MADANIY VA TA‘LIMIY SOHALARDAGI FALSAFIY ASOSLARI VA UNING MA‘NAVIY YETUK YOSHLARNI SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI	32-38
---	-------

Sultanov Samandar Mahmud o‘g‘li

QUYI AMUDARYO VA BUXORO-QORAKO‘L HUDUDI MANZILGOHLARINING MODDIY ASHYOLARDA AKS ETISHI	39-42
---	-------

Quranboyeva Sevinchoy

SOVET HOKIMIYATI DAVRIDA XORAZM VILOYATI AHOLISINING UY-JOY QURILISHIDA IJTIMOY HAYOTNING AKS ETISHI (1945-1985-YILLAR MISOLIDA)	43-46
---	-------

Mamajanov Azizbek

SOVET HUKUMATI AGRAR SIYOSATINING O‘ZBEKISTON SSR IRRIGATSIYA TIZIMIGA TA‘SIRI (1950-1990-YILLAR).....	47-52
---	-------

Baxritdinov Jasurbek

AKADEMIK ABDULAHAD MUHAMMADJONOVNING O‘ZBEKISTONDA TARIX VA ARXELOGIYA FANLARI RIVOJIGA QO‘SHGAN HISSASI	53-57
---	-------

Aliqulov Ramazon

TOSHKENT VA FARG‘ONA VODIYSIDAGI DEHQON, CHORVADOR VA HUNARMAND AHOLINING MADANIY, IJTIMOY, SIYOSIY, IQTISODIY ALOQALARNING O‘ZBEK XALQINING ETNOGENEZIDAGI O‘RNI (QANG‘LI QABILASI MISOLIDA)	58-66
---	-------

Abduraxmonov Adxamjon Soxodilla o‘g‘li

1946–1990-YILLARDA QO‘QON SANOATINING TRANSFORMATSIYASI	67-74
---	-------

Tashqo‘lova Dilnoza Turaboy qizi

YANGI O‘ZBEKISTON VA XITOIY XALQ RESPUBLIKALARI IQTISODIY HAMKORLIGIDA “BIR MAKON-BIR YO‘L” TASHABBUSINING AHAMIYATI	75-78
---	-------

Jabborov Qaxramon Jaxongir o‘g‘li

JULIYA KOHENNING XVIII-XX ASRLARDA SEFARD YAHUDIYLARINING IJTIMOY HOLATIGA OID TADQIQOTLARI TAHLILI	79-83
--	-------

<i>Dilfuza Muxammadinova Nasretdinova</i> TA'LIMNING TARAQQIYOT YO'LI	84-89
--	-------

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Ollanazarov Bekmurod</i> INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA TURISTIK XIZMATLAR SOHASIDA INVESTITSION FAOLLIKNI BOSHQARISH: NAZARIYA, AMALIYOT VA XORIJIY TAJRIBA	90-100
<i>Umronov Eldorbek Sodirovich</i> O'ZBEKISTONDA EKOTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	101-107
<i>Tangirkulov Bekzod</i> TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY RESURLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	108-115
<i>Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li</i> TRANSPORT TIZIMINING RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI TIZIMI	116-125
<i>Ergashev Uyg'un Jabborovich</i> KAMERAL SOLIQ TEKSHIRUVI UCHUN ELEKTRON MANBASINING SHAKLLANISHI, SOLIQ TIZIMIDAGI QO'LLANILAYOTGAN DASTURIY MAHSULOTLARNING AHAMIYATI	126-131

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Nosirxo'jayeva Gulnora</i> AXBOROT VA "OMMAVIY MADANIYAT" XURUJINING DOLZARB MUAMMOLARI	132-136
<i>Panjiyev Suhrob</i> HAQIQATNING KOGERENTLIK XUSUSIYATLARINING YANGILANISHI	137-143
<i>Gadoeva Lobar</i> IJTIMOIY-FALSAFIY TADQIQOTLAR OBYEKTI SIFATIDA SOG'LOM TURMUSH TARZI .	144-148
<i>Djurayeva Nigora</i> SYSTEMIC ANALYSIS OF THE FORMATION OF COGNITIVE ASPECTS OF CONSCIOUSNESS OF THE PEOPLES OF CENTRAL ASIA	149-158
<i>Юлдашев Фаррух Абдурахманович</i> ПОНЯТИЕ ЭКЗИСТЕНЦИАЛИЗМА И ЕГО СТЕПЕНИ ИССЛЕДОВАНИЯ	159-167
<i>Mengliqulov Umid Mamadiyevich</i> MILLIY IDENTIFIKATSIYA MASALASINING TARIXIY-DINAMIK VA ZAMONAVIY KONTEKSTDA TAHLILI	168-173
<i>To'xtarov Ismatulla Murodovich, Ergashev Ulug'bek Adxamovich</i> MAG'RIBNI MAFTUN AYLAGAN MUTAFAKKIR	174-178
<i>Toirov Ilhom</i> IJTIMOIY-MADANIY TARAQQIYOT: SIVILIZATSION ASOSLAR VA YO'NALISHLAR	179-183
<i>Farxodjonova Nodira, Ergashev Ibodulla</i> GLOBALASHUV SHAROITIDA MILLIY O'ZLIKNI SAQLASH VA JAMIYAT BARQARORLIGI: JADIDLAR MEROSIGA IJTIMOIY-FALSAFIY NAZAR	184-188

<i>Ergashev Ozodbek Baxodurovich</i> YUNON MANTIQ ILMINING ARAB TILIGA TARJIMA QILINISHI VA ISLOM FALSAFASIGA KIRIB KELISHI	189-194
<i>Fayziyev Xurshid</i> VOLTER VA BAG'RIKENGLIK GENEZISI	195-199
<i>Sattorova Shalola</i> MIRZO ABDULQODIR BEDILNING ASOSIY FALSAFIY G'OYALARI	200-203
<i>Taylyakova Feruzaxon Sultanovna</i> TADBIRKOR VAZIFALARI VA SHAXSIY SIFATLARI	204-207
<i>Sadullayev Sardor Saydiganiyevich</i> INSON VA SAN'ATNING ARTUR SHOPENGAUER TA'LIMOTIDA ESTETIK TAFAKKUR PRIZMASIDA TAHLILI	208-215
<i>Vaxobova Dilfuza Roziqovna</i> ABU ABDULLOH RUDAKIY ADABIY-FALSAFIY MEROSINI O'RGANISHGA SINERGETIK USULDA YONDASHUV	216-219
<i>Yuldashxodjaev Haydar Hashimxanovich</i> MUSOXONXOJA DAHBIDIY ASARLARIDA USTOZNING SHOGIRDNI TANLASH VA UNI TARBIYALASHDAGI FALSAFIY G'OYALARI	220-224
<i>Umurzaqov Axmadjon Maxamadovich</i> INSON E'TIQODIDAGI O'ZGARISHLARNING METODOLOGIK ASOSLARI	225-231
<i>Teshayeva Gulchehra Murodovna</i> YANGI O'ZBEKISTONDA SHAXSNING RAQAMLI JAMIYATGA TRANSFORMATSIYALASHUVI	232-237
<i>Yusupova Ranaxon</i> IJTIMOIY MUHIT TEXNOGEN SIVILIZATSIYA VA AHLOQ MASALALARI	238-241
<i>Sharipov Abdukhakimjon Ziyotdinovich</i> SHARQ VA G'ARB TAFAKKURIDA FAROVON HAYOT TUSHUNCHASINING FALSAFIY TAHLILI	242-246
<i>Sultonova Shaxnoza</i> MUNAVVAR QORI MA'RIFIY-AXLOQIY QARASHLARINING FALSAFIY AHAMIYATI	247-251
<i>Dusmanov Sherzod Abduvaliyevich</i> JINOYATCHILIK – YOSHLAR AXLOQIY-MA'NAVIY BUZILISHLARINING MANBAI VA HOSILASI SIFATIDA	252-256
<i>Rajabboy Hasanov</i> FAROVON HAYOT MEZONI VA UNING JAMIYAT TARAQQIYOTIGA TA'SIRINING IJTIMOIY-FALSAFIY ASOSLARI	257-261
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Boynazarov Zokir</i> TARIXIY YOZMA MANBALARDA SOMATIZMLAR VA INSON MANZARASI	262-274
<i>Yeshboyeva Matluba</i> MUHAMMAD YUSUF SHE'RLARI TARJIMALARIDA IBORALARNING BERILISHI ("KO'HNA QUDUQ" DOSTONI MISOLIDA)	275-279

<i>Azizaxon Rasulova</i> SINTAKTIK MAYDON KONSEPSIYASI VA UNING LINGVISTIK TALQINI	280-284
<i>Mamadkulova Kamila Abdukhaliqovna</i> THE IMAGE OF A LITERARY HERO OF THE "LOST GENERATION" IN THE WORK OF E.M. REMARQUE	285-290
<i>Naimova Parvina Rustamovna</i> ITALYAN VA O'ZBEK MULOQOT MATNI JARAYONIDA MULOQOTNING O'RNI VA AHAMIYATI. ITALYAN TILI VA O'ZBEK TILI VERBAL MULOQOT MATNIDA O'XSHASH VA FARQLI JIHATLARI	291-296
<i>Жабборовва Муслима Тохировна</i> ПРИМЕНЕНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНЫХ УНИВЕРСАЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ДЕЙСТВИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ	297-301
<i>Xudoyberdiyeva Oyjamol, Jo'rayeva Komila</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA QADRIYATLAR IFODASI VA ULARNING TARJIMA MUAMMOLARI	302-306
<i>Ostonova Ramziya</i> LEXIC-SEMANTIC FIELD OF CONSTRUCTION TERMINOLOGY	307-311
<i>Qarshiyeva Tamara, Nabiyeva Sharifa, Samadova Charos va G'aniyeva Inobat</i> AMERIKA VA O'ZBEK ADABIYOTI MISOLIDA «UYG'ONISH VA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH» TAMOIYILLARINING QIYOSIY TAHLILI	312-316
<i>Sumbul Muxammedova</i> XORAZM DOSTONLARIDAGI AYRIM HIKMATLI JUMLALARNING SODDA GAP TAHLILI BO'YICHA IZOHI	317-322
<i>Abduqodirova Zebo Qodirovna</i> XXI ASR TILSHUNOSLIGIDA YANGI YO'NALISH SIFATIDA EKOLINGVISTIKA	323-331
<i>Murtozayeva Zarina Muxtor qizi</i> BADIY ADABIYOTLARDA KONSEPT VA KONSEPTASFERA FAOLLASHUVINING NAZARIY ASOSLARI	332-335
<i>Abiyatova Muslima Maratovna, Abdirasulov Bahodir</i> AUDIOVISUAL TRANSLATION: SUBTITLING AND DUBBING CHALLENGES	336-343
<i>Kayimova Mohinur Salokhiddin kizi, Bakiyev Faxriddin</i> COMPLEXITY OF CULTURE-SPECIFIC UNITS AND SEMANTIC AMBIGUITIES IN TRANSLATION	344-350
<i>Rasulova Nigora Kurbonovna</i> MASHRAB IJODIDA MULAMMA' ASARLAR TADQIQI	351-356

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Djumaniyozova Dilfuza, Matnazarova Muhayyo</i> IJTIMOIY XAVF GURUHIGA KIRUVCHI YOSHLAR MUAMMOLARINI HAL QILISHDA YURIDIK KLINIKANING AHAMIYATI	357-362
<i>Mirzaraximov Baxtiyor, Shokirov Boburjon</i> KIBERHUJUMLAR NATIJASIDA SHAXSIY VA DAVLAT SIRLARIGA XAVF SOLISH	363-367

<i>Baymurotov G'ayrat Panjiyevich</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QONUNCHILIK TASHABBUSI HUQUQINI AMALGA OSHIRISHNING HUQUQIY ASOSLARI	368-376
<i>Esanova Shaxnoza</i> JINOYATGA TAYYORGARLIK KO'RISH VA SUIQASD QILGANLIK UCHUN JAVOBGARLIKKA OID RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI	377-383
<i>Abduvaliyev Murodillo</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QONUN BO'YICHA MEROS HUQUQINI TARTIBGA SOLISHNING XUSUSIYATLARI	384-388
<i>Koryog'diyev Bobur Umidjon o'g'li</i> TASVIRGA BO'LGAN HUQUQ: ANGLIYA VA NYU-YORK QONUNCHILIGI QIYOSIY TAHLILI	389-395
<i>Ismaylov Raxat</i> HUQUQNI SHARHLASH JARAYONINING ILMIY-NAZARIY TAHLILI	396-402
<i>Nabiyev Muhridin</i> INSON HUQUQLARI BO'YICHA MILLIY INSTITUTLAR FAOLIYATINING HUQUQIY ASOSLARI	403-406
<i>Kabulov Xojabay, Dauletbaeva Aynur</i> SHAXS SHA'NI VA QADR-QIMMATINING HUQUQIY HIMOYASI VA UNI BUZGANLIK UCHUN HUQUQIY JAVOBGARLIK ASOSLARI	407-412
<i>Utebaev Salamat, Kalbaeva Eldora</i> VOYAGA YETMAGAN YOKI MEHNATGA LAYOQATSIZ SHAXSLAR MODDIY TA'MINOTINING HUQUQIY ASOSLARI VA UNI BUZGANLIK UCHUN JAVOBGARLIK	413-418
<i>Begatov Jasurbek Numonjanovich</i> MEHNATGA OID MUNOSABATLARDI KAMSITISH UCHUN HUQUQIY JAVOBGARLIK MASALALARI	419-432
<i>Komilov Avazbek Bokijonovich</i> QONUN BUZILISHI, UNING KELIB CHIQISH SABABLARI VA BUNGA IMKONIYAT YARATIB BERAYOTGAN SHART-SHAROITLARNI BARTARAF ETISH TO'G'RISIDAGI PROKUROR TAQDIMNOMASINING MAZMUNI VA UNGA QO'YILGAN TALABLAR	433-441
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Gayupova Saodat Xamidovna</i> INDIVIDUAL YONDASHUV ASOSIDA ZAMONAVIY TALABA SHAXSINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	442-446
<i>Akimova Jumaxan, Isakova Malika</i> FIZIKA VA ASTRONOMIYANI O'QITISHDA STEAM TA'LIM TIZIMINING AHAMIYATI ...	447-452
<i>Абдуллаева Мавжуда Эргашевна</i> СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ В ПРОФИЛАКТИКЕ РАСПРОСТРАНЕННЫХ ДЕТСКИХ ЗАБОЛЕВАНИЙ: МЕТОДИКА ПРИМЕНЕНИЯ ПРОГНОСТИЧЕСКИХ КАРТ	453-460
<i>Mirkasimova Zilola Alisherovna</i> MULTIMEDIA – MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA BILINGVAL KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISHNING SAMARALI VOSITASI SIFATIDA	461-464

<i>Xidirova Durдона Muxtorovna</i> SINERGETIK TA'LIM VA O'QUVCHI-QIZLARNI IJTIMOIIY-MADANIY MUNOSABATLARGA TAYYORLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	465-469
<i>Yazdonov Ulug'bek, Rashidova Madina</i> YOSHLARDA KASBIY BILIM VA KO'NIKMANI SHAKLLANTIRISHGA QARATILGAN ZAMONAVIIY KONSEPSIYALARDA ILGARI SURILAYOTGAN TA'LIMOTLAR	470-479
<i>Elmuratova Zamira</i> INTERACTIVE METHOD IN TEACHING ENGLISH	480-484
<i>Karimova Nilufar Ummatqul qizi</i> SOFT SKILLS IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES: BASES OF IMPROVEMENT OF STUDENTS' INTERPERSONAL AND COGNITIVE SKILLS	485-490
<i>Adilov Shodiyor</i> MUHANDISLIK GRAFIKASI VA DIZAYN FANLARINI INTEGRATSIYALASHDA "G'OYALARNING LOYIHALA" USULI	491-496
<i>Давыдова Руфина Артуровна</i> ПОНЯТИЕ «ДУХОВНЫЙ ГУМАНИЗМ» КАК ОСНОВОПОЛАГАЮЩЕЕ КАЧЕСТВО ГУМАННОГО ПЕДАГОГА	497-500
<i>Abdurazzaxov Abdurasul</i> SPORT-SOQ'LOMLASHTIRISH TURIZMI ASOSIDA TALABALARNING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	501-506
<i>Ergashev Tolif</i> O'QUVCHILARNING KARTOGRAFIK BILIMLARINI RIVOJLANTIRISHDA MATEMATIKA VA GEOGRAFIYA FANLARI INTEGRATSIYASINI TA'MINLASH	507-515
<i>Gaziev Baxromjon</i> CHAVANDOZLARNING JISMONIY VA TEXNIK-TAKTIK HARAKATLARINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	516-523
<i>Madaminova Mavjuda Erkinovna</i> TALABALARNING TEXNIK IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	524-529
<i>Kamalova Dilnavoz, Sattorova Aziza</i> FIZIKAVIIY MAYATNIK ORQALI OG'IRLIK KUCHI TEZLANISHINI ANIQLASHDA TALABALARNING KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	530-535
<i>Sobirova Saida Otabekovna</i> KASBGA YO'NALTIRISHNING ZAMONAVIIY MODELLARI	536-542
<i>Haqberdiyev Baxtiyor, Sotiboldiyev Amiriddin, Abdumutalibov Oyatillo</i> MUHANDISLIK GRAFIKASI VA TASVIRIIY SAN'AT, ARHITEKTURA VA DIZAYN (TEXNIK VA SAN'AT) FANLARINI O'ZARO INTEGRATSIYALASH	543-546

Received: 16 May 2025
Accepted: 1 June 2025
Published: 15 June 2025

Article / Original Paper

CONTRIBUTION OF ACADEMICIAN ABDULAKHAD MUKHAMEDZHANOV TO THE DEVELOPMENT OF HISTORICAL AND ARCHAEOLOGICAL SCIENCE IN UZBEKISTAN

Bakhritdinov Jasurbek Mirzabek ugli

1st year Master's student

Gulistan State Pedagogical Institute

Abstract. This article describes the contribution of academician Abdulahad Mukhamedzhanov to the development of historical and archaeological science in Uzbekistan. In particular, the article attempts to highlight the scientist's research work in the field of archeology, toponymy, and ethnography using the example of his works and published articles.

Keywords: Archeology, irrigation, cartography, entrepreneurship, toponomics, Nizhny Zarafshan.

AKADEMIK ABDULAHAD MUHAMMADJONOVNING O'ZBEKISTONDA TARIX VA ARXELOGIYA FANLARI RIVOJIGA QO'SHGAN HISSASI

Baxritdinov Jasurbek Mirzabek o'gli

Guliston davlat pedagogika instituti 1-kurs magistranti.

E-mail: jasurbaxritdinov019@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada akademik olim Abdulahad Muhammadjonovning O'zbekistonda tarix va arxeologiya fanlarining rivojiga qo'shgan hissasi haqida so'z boradi. Xususan, maqolada olimning arxeologiya, toponimika, etnografiya sohalarida olib borgan tadqiqot ishlari, uning asarlari, chop ettirgan maqolalari misolida yoritib berishga harakat qilingan.

Kalit so'zlar: Arxeologiya, irrigatsiya, kartografik, sohibqiron, toponimika, Quyi Zarafshon.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I6Y2025N09>

O'zbekistonda tarix va ijtimoiy fanlarning taraqqiyotida ko'plab yetuk olimlar faoliyat olib borgan bo'lib, ular o'zlarining ilmiy izlanishlari, pedagogik faoliyati va tarixiy merosimizni tadqiq qilishdagi yondashuvlari orqali tarix fanining taraqqiyotiga katta hissa qo'shishgan. Ular asosan O'zbekiston va Markaziy Osiyo tarixining qadimgi, o'rta va yangi davrlarini o'rganishga ixtisoslashgan bo'lib, turli davrdagi mintqa mamlakatlarining siyosiy tuzilmalari, madaniy hayot va diplomatik aloqalar yuzasidan qimmatli ilmiy ishlar olib borgan. Yurtboshimiz Shavkat Mirziyoyev "Milliy tarixni milliy ruh bilan yaratish kerak. Aks holda uning tarbiyaviy ta'siri bo'lmaydi. Biz yoshlarimizni tarixdan saboq olish, undan xulosa chiqarishga o'rgatishimiz, tarixiy tafakkur bilan qurollantirishimiz zarur"[1], deb ta'kidladilar. Bu borada o'zbek milliy arxeologiyasining ko'zga ko'ringan vakillaridan biri, shonli tariximizni o'rganishda o'z maktabini yaratgan olim, ajdodlardan noyob xazina bo'lgan yodgorliklarni muhofaza qilishda "ma'naviy jasorat" sohibi bo'lgan Abdulahad Muhammadjonov hayoti va faoliyati bu borada namuna bo'lib xizmat qiladi.

Tariximizni ana shunday milliy ruhda chuqur o'rgangan professor Abdulahad Muhammadjonov o'zining ilmiy izlanishlari, pedagogik faoliyati va tarixiy merosni tadqiq qilishdagi yondashuvlari orqali tarix fanining taraqqiyotiga katta hissa qo'shgan. U asosan O'zbekiston va Markaziy Osiyo tarixining o'rta asrlar davrini o'rganishga ixtisoslashgan bo'lib, ayniqsa Temuriylar davri, Movarounnahr siyosiy tuzilmalari, madaniy hayot va diplomatik aloqalar yuzasidan qimmatli ilmiy ishlar yaratgan. Uning ko'plab monografiyalari, maqolalari va o'quv qo'llanmalari bugungi kunda ham vatanimiz tarixini o'rganishda muhim manbalardan hisoblanadi.

Abdulahad Muhammadjonov 1931-yil 26-dekabrda Toshkent shahrida tug'ilgan. 1946-1951-yillarda O'rta Osiyo universitetining Sharq fakultetida tahsil olgan. Ma'lum vaqtlarda maktablarda ishlab, 1952-1955-yillardan O'zbekiston Fanlar Akademiyasi, Sharqshunoslik institutining aspiranturasida o'qigan. 1955-yilda "Характеристика некоторых письменных истории повозникновения Бухари с Россией (20-50 гг XIX в)" mavzusidagi nomzodlik dissertatsiyasini yoqlab, O'zbekiston Respublikasining Tarix va arxeologiya institutida, kichik xodim, katta xodim, bo'lim mudiri lavozimlarida faoliyat ko'rsatdi. Shu vaqtlarda mazkur institutga mashhur arxeolog, O'zbekiston arxeologlarining keng ma'nodagi otasi Yahyo G'ulomov rahbarlik qilgan edilar. A.Muhammadjonov mehnat faoliyatining katta qismini Akademik Yahyo G'ulomov boshlab bergan, mamlakatimizda arxeologiya fanini chuqur va har tomonlama o'rganishga qaratdi.

Abdulahad Muhammadjonov – birinchi o'zbek arxeolog olini Yahyo G'ulomovning shogirdlari orasida eng ko'zga ko'ringanlaridan biri bo'lib, u olimning birinchi shogirdlaridan edi. Yahyo G'ulomov shogirdi A.Muhammadjonovda arxeologiyaga qiziqish uyg'ota oldi. Natijada, A.Muhammadjonov o'z ustoz bilan Moxandaryo arxeologik ekspeditsiyasida uzoq yillar ishladi. Sug'orma dehqonchilikni arxeologik tadqiqotlar asosida o'rganish u kishini hayot mazmuniga aylandi. Shu sabab akademik Yahyo G'ulomov rahbarligida 1973-yilda "Quyí Zarafshon vodiysining sug'orish tarixi (Qadimgi zamondan to XX asr boshigacha)" mavzusida doktorlik dissertatsiyasini himoya qildi. Ustoz Yahyo G'ulomov bilan birga ilk marta 1956-yilda Buxoro yaqinidagi Qizilqir arxeologik ekspeditsiyasida qatnashar ekan, olim o'z ustoz ish uslubining puxtaligi, rejasining aniqligi haqida alohida to'xtalib o'tadi[2; 7].

Abdulahad Muhammadjonov O'zbekiston xalqlar tarixi, madaniyati, xususan sug'orma dehqonchilik sohasida keng qamrovli tadqiqotlar olib borib, tarix va arxeologiya fanida o'ziga xos yangi maktab yaratdi. Olim arxeologik tadqiqotlari asosida bir qancha ilmiy kitob va ma'lumotlar yozib qoldirdi. Jumladan, "Poykand shahar xarobasi", "Buxoro shahri 2500 yoshda (arxeologik lavhalar va tarix)", "Qadimgi Buxoro (arxeologik tarix va lavhalar)" kabi asar va maqolalari bilan Buxoroning qadim tarixini o'rganishda o'zining munosib hissasini qo'shgan bo'lsa, o'zbek davlatchiligiga doir tadqiqotlari doirasida esa "Amir Temur" (risola), "Temur va temuriylar saltanati", "Buxoro va Xivaning Rossiya bilan munosabatlariga doir manbalar" (XX asr 20– 50-yillar) kabi ilmiy tadqiqotlari bilan davlatchilik tariximizni o'rganishda ham muhim tadqiqotlar olib bordi. Bugungi kunda ham respublika umumta'lim maktablari uchun nashr qilinayotgan 7-sinf "O'zbekiston tarixi" darsligi muallifi A.Muhammadjonov hisoblanadi[3. 12-bet].

Abdulahad Muhammadjonov O'zbekistonning sug'orilish tarixiga doir "Quyí Zarafshon vodiysining sug'orilish tarixi" (Qadimgi davrdan to XX asr boshlarigacha) kitobi katta ahamiyatga ega. Ushbu asarda Buxoro va Samarqand viloyatlarini suv bilan ta'minlashda

ko'pgina qadimiy sug'orish usullari qo'llanilganligini arxeologik, etnografik, arxiv va tarixiy manbalar asosida ishonchli dalillar bilan ilmiy talqin qiladi. Ayniqsa, o'sha davr tilida qo'llangan sug'orishga doir ko'plab terminlar va ularning anglatgan ma'nolarini keltiradiki, bunday terminlar til tarixi va xalq tarixini o'rganishda muhim manba vazifasini o'taydi. Birgina misol, olim "Quyi Zarafshon vodiysining sug'orilish tarixi" kitobida quyidagi ma'lumotlarni keltiradi; Buxoroning suv xo'jaligiga oid bir tarixiy hujjatlarda keltirilgan ma'lumotlarga qaraganda, daryo oqimi o'rtacha bo'lgan davrlarda Zarafshonning quyi qismidagi tumanlarni suv bilan ta'minlash uchun ikki yo'l "nimjo'y" va "partovta" shuningdek, Buxoro dehqonlarining iborasi bilan aytganda, "obparta" usullari qo'llangan. "Nimjo'y" — daryo suvining yarmisi, "partovta" – daryo suvining hammasi, bu usul bilan daryo suvining hammasi Buxoro hududiga tashlanganligi va shu kabi bir qator muhim ma'lumotlar keltirib o'tilgan. O'rta Osiyoda yagona Forishdagi o'ziga xos "Akveduk", Somoniylar davriga mansub suv ombori bo'lmish Xonbandi inshootini o'rganishda ham olim katta yutuqlarni qo'lga kiritdi. XVI asrda Abdullaxon II davrida qayta qazilgan Tuyatortar kanali aynan akademik Abdulahad Muhammadjonov tomonidan maromiga yetkazib o'rganilgan edi. Bu o'rganishlari natijasida Jizzax vohasi uchun Tuyatortar kanali orqali Zarafshon suvining yettidan bir qismi olingani to'grisida va boshqa muhim ma'lumotlar keltirilgan.[4. 143-bet]. Shu o'rinda A.Muhammadjonovning yana bir katta xizmati qadimgi tarix, arxeologiya, etnografiya fanlari kashfiyotlari, ilmiy yangiliklarini keng jamoatchilikka kundalik matbuotda ilmiy ommabop usulda yoritib borganligidir. Bunda juda katta mazmun va mantiq bor. Sababi, mamlakatimizda tarix va arxeologiya fani yutuqlarini oddiy o'quvchilar, xalqqa qisqa va lo'nda etkazib berishda A.Muhammadjonovning targ'ibotchi sifatlarini ham alohida ta'kidlab o'tmoq kerak. Chunki agar 1930-1970-yillarda aholida arxeologiya obyekti va uni ilmiy qadr-qiymati haqida ma'lumot va tushunchalar juda kam bo'lgan bo'lsa-da, bugungi kunga qadar ham jamiyatda arxeologik obyektlarni buzib tashlanish holatlari uchrab turibdi. Shuning uchun ham A.Muhammadjonov uzoq yillar "O'zbekistonda ijtimoiy fanlar", "Fan va turmush", "O'zbekiston moddiy madaniyat tarixi" gazetalarida muntazam ravishda o'zining tarix, arxeologiya, madaniy meroslarimiz holati haqida maqolalarini chop etib borgan.

Shuningdek, Abdulahad Muhammadjonovning Vatanimiz tarixini ajralmas qismi bo'lgan, Buxoro amirligi davrini o'rganishda qilgan eng katta xizmati "Населенные пункты Бухарского эмирата (конец XIX – нач. XX вв.) Материали к исторической географии Средней Азии" nomli kitobining chop etilishidir. Muallifning mazkur kitobida o'zbek xalqi tarixida ilk bora O'zbekiston Respublikasi Markaziy Davlat Arxivining "Buxoro amiri qo'shbegi devonxonasi" jamlamasi hujjatlari asosida Buxoro amirligidagi geografik nomlar ro'yxati to'la ravishda berilgan. Ushbu kitobda Buxoro amirligi hududiy tuzilishi to'grisida nihoyatda muhim va boy geografik, tarixiy – etnografik va lingvistik ma'lumotlar jamlangan bo'lib, bu ma'lumotlar Buxoro amirligi tarixini o'rganish bo'yicha tadqiqot ishlarini tayyorlashda muhim o'rin kasb etadi. Shunisi qimmatliki, ushbu asarda Buxoro amirligining 10 mingdan ortiq ma'muriy, hududiy tuzilmalari, ya'ni viloyat, tuman, amlak, mavze, bekcha, qishloq nomlari keltirilgan. Ayrim holatlarda hatto ularning aholi soni ham ko'rsatib o'tilgan. Jumladan, ushbu kitobda "1915-yilda Buxoro amirligi 27 viloyat va 11 tumandan iborat" – bo'lganligi qayd etilgan.[5. 4 л].

Abdulahad Muhammadjonov ilmiy faoliyatining yana bir muhim yo'nalishi toponimika sohasiga doir tadqiqotlar hisoblanadi. Bizga qoldirgan "Qadimgi Toshkent va toshkentliklar"

kitobi ayniqsa ahamiyatli. Mazkur kitob monografik xarakterga ega bo'lgan risola bo'lib, hajm jihatdan 5 ta bobdan ortiq bo'lsa ham qadimgi Toshkent, Qang' va toshkentliklar haqida eng muhim voqealarni qisqa lekin chuqur mazmunli qilib berganlar. Toponimist-tilshunos sifatida toponimlar, etnonimlar, antroponimlarning ma'no va motivlarini, ularning asliyatda, to'g'ri va aniq shakllarini ilmiy-ommabop tarzda tushuntirib berishga bag'ishlangan 10 dan ortiq maqolalar yozdi. Olimning bir qator ishlarida toponimlarni o'rganishning nazariy muammolari, toponimik tadqiqotning o'ziga xos xususiyatlari yuzasidan original mulohazalar bildirilgan. Fikrimizning isboti sifatida uning birgina "O'zbek tili va adabiyoti" jurnalida nashr etilgan "Burchmulla", "Mullabuloq", "Qoryog'di" va "Baytqo'rg'on" toponimlarining etimologik asoslari, "Sohibqiron va Zulqarnayn atamaları haqida", "Toshkent darvozalari nomlari xususida" kabi maqolalarini misol sifatida keltirish mumkin. Ushbu maqolalarning sarlavhalarida ilmiy-ommaboplik sezilib tursa-da, ular ichidagi tadqiq va tahlillar talab darajasidagi ilmiy uslubda yozilganligi bilan xarakterlanadi, ularda toponimlar genezisi, motivativ va lisoniy asoslari ensiklopedik-etimologik nuqtai nazardan keng tadqiq qilingan. A.Muhammadjonovni ko'proq toponimlarning tarixi, genetik asoslari, ma'no va etimologiyasi qiziqtirib keladi. Maqolalarida nomlarning etimologiyasi, lug'aviy, grammatik, so'z yasash xususiyatlariga oid fikrlar ham qayd qilingan. Masalan, olim "Sohibqiron", "Zulqarnayn" atamaları haqida fikr yuritir ekan, 15 dan ziyod turli izohli lug'atlar va yozma manbalarga murojaat qiladi, ulardagi "Sohibqiron", "Zulqarnayn" haqidagi fikrlarni bir-biriga qiyoslaydi va ularga o'z munosabatini bildiradi. Shundan so'ng "Sohibqiron", "Zulqarnayn" harbiy unvonlarning etimologiyasi xususida atroflicha fikr yuritib, keyin quyidagi xulosalarga keladi. "Sohibqiron", "Zulqarnayn", "qiron", "qarn", "qarnayn" shakllaridagi atamalar izohi borasida keltirilgan ma'lumotlarning etimologik talqinidan ma'lum bo'lishicha, "Sohibqiron" nomi Amir Temurga berilgan oliy darajali harbiy unvon bo'lib, bu "sohibzamon" va "sohib-adl", ya'ni adolat egasi ma'nolari bilan bir qatorda, umumiy tarzda aytganda, zamonning adolatli jahon podshohi ma'nosini anglatgan. Amir Temurning mana shunday daholik martabasiga erisha olgan hukmdor "Sohibqironi soniy", ya'ni, "Ikkinchi sohibqiron" nomi bilan atalgan. Temur va temuriylar davlatining asosiy qismida hukmronlik qilgan sulton Husayn Boyqaro va Eron shohi Nasriddinshoh Xajarlar o'zini "Sohibqironi soniy", ya'ni, "ikkinchi sohibqiron" deb atashganligi haqida ma'lumotlar keltirgan.[6. 34-bet].

Xulosa qilib aytish mumkinki, olimning ilmiy asarlari ilmiy jamoatchilikda yuqori baholanib kelinyapti. A.Muhammadjonov ilmiy tadqiqotlarni pedagogik faoliyat bilan qo'shib olib borgan olimlarimizdan biridir. Fan oldidagi salmoqli xizmatlari uchun 1989-yilda u O'zbekiston Fanlar Akademiyasining a'zosi qilib saylangan edi. U kishi 1997-2004-yillarda "O'zbekistonda ijtimoiy fanlar" jurnalining bosh muharriri bo'lib faoliyat ko'rsatgan. Shuningdek, Sharqshunoslik va Arxeologiya institutlari qoshidagi ixtisoslashgan maxsus kengash hamda Toshkent shahar Toponimika komissiyasining a'zosi edilar. A.Muhammadjonovning ilmiy-ijodiy faoliyati mustaqillik yillarida yangi mazmun bilan boyidi. Akademik olim qoldirgan ilmiy meros bugungi kunda ham tariximizni o'rganishda katta ta'sirga ega. 2020-yil 30-oktyabrda "Fan tarixi rivojiga Akademik A.Muhammadjonovning qo'shgan hissasi" mavzusida Respublika miqyosidagi ilmiy-amaliy anjumani o'tkazildi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Shavkat Mirziyoyevning 2021-yil 19-yanvarda bo'lib o'tgan "Ma'naviy-ma'rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish, bu borada davlat va jamoat tashkilotlarining

hamkorligini kuchaytirish masalalari” bo’yicha videoselektor yig’ilishidagi maruzasidan.
<https://aniq.uz/uz>

2. O‘zbekiston tarixchilari. 1 jild (bibliografik malumotnoma). Toshkent: 2000-yil.
3. Muhammadjonov A. Tarix falsafasi – ma’naviyat ko‘zguvs. T. O‘zbekiston, 2015-yil, 12-bet.
4. Muhammadjonov A. “Quyi Zarafshon vodiysining sug‘orilish tarixi (Qadimgi davrdan to XX asr boshlarigacha)” – Toshkent: Fan, 1972. – B. 143.
5. Мухаммаджанов А. Население пункты Бухарского эмирата (конец XIX –нач. XX вв) Материали к исторической географии Средней Азии. Ташкент, 2001, 4 л.
6. Muhammadjonov A. Sohibqiron va Zulqarnayn atamalari haqida. // O‘zbek tili va adabiyoti. 2005. 34 bet.
7. Muhammadjonov A. Yahyo G‘ulomovni xotirlab. – Toshkent, Fan. 2008. – B. 68

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 6 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).